

İŞ KAZASI NEDENİYLE TAZMİNAT DAVALARINDA İŞÇİNİN ANA VE BABASINA YAPILAN HAKSIZLIKLAR

ÇELİK AHMET ÇELİK

1- Destek tazminatının, Sosyal Güvenlik Yasasıyla ilişkilendirilmesinin yanlışlığı

İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalı işçinin desteğinden yoksun kalan ana ve babasının işverene veya üçüncü kişilere karşı açtıkları maddi tazminat davalarında öyle bir uygulama yapılmaktadır ki, bu uygulama kişileri isyan ettirecek kadar büyük bir haksızlık olarak, nedeni niçini anlaşılmasız bir biçimde sürdürülmektedir. Bu tür davaları incelemekle görevli Yargıtay Özel Dairesi'nin neden bu haksızlığı yaptığını kimse sorgulamamakta; "Yargıtay böyle istiyor" denilerek yerel yargıçlarca ve bilirkişilerce bu haksızlığa ortak olunmaktadır.

Bu yanlış ve haksız uygulama, ölüm ve bedensel zarar davalarının Sosyal Güvenlik Yasalarıyla ilişkilendirilmesi gibi bir yanlışlıktan ve yorum hatalarından kaynaklanmaktadır. Oysa ölüm ve bedensel zararlara uygulanacak yasa hükümleri, Sosyal Güvenlik Yasaları değil, öncelikli olarak Borçlar Yasası'nın ilgili hükümleridir. Bu tür davalarda, Sosyal Güvenlik Yasaları, eğer koşulları varsa yalnızca rücu tabi hükümler yönünden söz konusudur.

2- Yanlış ve haksız uygulamalar

Bakınız, iş kazası sonucu ölen işçinin desteğinden yoksun kalan ana babasına nasıl haksızlık edilmektedir:

a) Haksız uygulama, yukarda belirttiğimiz gibi, önceki ve yeni Borçlar Kanunu'nun ilgili maddelerine göre (ölümlerde 818/45 ve 6098/53 maddelerine ve bedensel zararlarda 818/46 ve 6098/54 maddelerine göre) değerlendirilmesi gerekirken, bu tür olaylara Sosyal Güvenlik Yasalarının gelir bağlama hükümlerinin uygulanacağı yanlışından ve yanılığından kaynaklanmaktadır.

b) Somut bir anlatımla, ana veya baba sigorta emeklisi iseler yada sigortalı işçi iseler, Sosyal Güvenlik Yasalarına göre ölen oğullarından dolayı gelir bağlanmamaktadır. Buna bir diyeceğimiz yoktur. Bu, siyasal erkin ya da yönetimin sosyal güvence anlayışıdır.

c) Ancak, **Sosyal Güvenlik Yasalarına göre gelir bağlanmayan ana babanın, bu haktan yoksunluklarının, destekten yoksun kalma tazminatı isteme haklarını da ortadan kaldırmasının mantıklı bir açıklamasını bulamıyoruz.**

d) Ayrıca, oğulları veya kendileri sigortalı olmayan (özellikle varlıklı) kişiler, iş kazasıyla ilgisi bulunmayan herhangi bir haksız eylem sonucu ölen oğullarından dolayı destekten yoksun kalma tazminatı alabilirler iken, çalışmak zorunda olan veya sigortadan pek az bir emekli aylığı alan yoksul kişilerin, sigortalı bir işte çalışan oğullarının iş kazasında ölümü nedeniyle destek tazminatı alamamaları, Anayasa'nın eşitlik ilkelerine ve insan haklarına aykırı değil midir ?

e) Haksızlığın daha iyi anlaşılması için uygulamadan örnekler verelim:

Birinci örnek: İş kazasında ölen işçinin babası **sigorta emeklisi** olduğu için, 5510 sayılı Yasa'nın 34/d maddesine (eski 506 sayılı Yasa'nın 24.maddesine) göre ölen oğlundan dolayı gelir bağlanmadığından, Yargıtay Özel Dairesi, destek tazminatı da isteyemeyeceği biçiminde kararlar vermekte; böylece Borçlar Kanunu'nun 45/2.maddesinin tanıdığı bu hak yanlış ve haksız bir uygulamayla ortadan kaldırılmaktadır.

İkinci örnek: Anne ve baba **sigortalı bir işte çalışıyorlarsa**, oğullarından gelir bağlanmamaktadır. Buna bir diyeceğimiz yoktur. Ama bu kişilerin, zarar sorumlularından (işverenden veya üçüncü kişiden) destek tazminatı isteyememelerinin, bu nedenle açtıkları davanın “sigortalı bir işte çalışmakta oldukları” gerekçesiyle reddedilmesinin mantıklı bir açıklamasını bulamıyoruz.

Özel Dairenin bu haksız uygulamasına karşılık, Yargıtay’ın öteki dairelerinin ve Hukuk Genel Kurulu’nun kararlarında “**Ana ve babanın varlıklı olmaları çocuklarının desteğine ihtiyaç duymadıkları veya ileride duymayacakları sonucunu doğurmaz. Davacıların çocuklarının ölümüyle destekten yoksun kaldıklarının kabulü gerekir**” denilmesine göre, (4.HD.29.11.2007, 13191-15103 sayılı,HGK.12.12.1989,E.1989/11-1233-K.1989/2757 sayılı, 4.HD.01.04.2003, E.2002/13497-K.2003/3904 sayılı ve aynı biçimde pek çok kararları) iş kazalarını inceleyen **Özel Daire’nin yerleşik içtihadı aykırı kararlar vermesinin**, (bu haksız ve acımasız uygulamanın) bugüne kadar neden önünün alınmadığını, neden içtihat birliği için girişimde bulunulmadığını sorgulamak zorundayız.

Üçüncü örnek: İşverene karşı açılan tazminat davasının devamı sırasında, aile yoksul olduğu için **temizlik işlerine giden anneyi** çalıştıran kişi iyilik olsun diye sigortalı yapmış; bunun üzerine Kurum, ölen oğlundan anneye bağlanan geliri kesmiştir. Diyoruz ya buna bir diyeceğimiz yok. Çünkü, eğer anne işten çıkarılırsa bu gelir gene bağlanacaktır. Bu Sosyal Güvenlik Yasasındaki hükümlerin bir gereğidir. Peki ama, Özel Daire’nin destek tazminatının “annenin sigortalı işe girdiği tarihe kadar hesaplanacağı” görüşüyle yerel mahkeme kararını bozmasına ne diyeceğiz ? Anne **bir süre sonra işten çıkarılırsa ya da işyeri kapanırsa ne olacak**, destek tazminatı isteme hakkı geri gelecek mi? Hem zarar sorumluları neden tazminat ödemekten kurtarılmaktadırlar ? Bu ne biçim hukuk anlayışıdır?

Dördüncü örnek: Varlıklı bir ailenin serbest meslek sahibi oğulları trafik kazasında ölmüştür. Olay bir iş kazası değildir. Bu yüzden anne ve babaya Sosyal Güvenlik Kurumu gelir bağlanmamıştır. Üstelik, ölen genç Ferdi Kaza Sigortası ve Hayat Sigortası yaptırdığı için haksahipleri sigortadan da para almışlardır. İşte bu koşullar altında anne ve baba dava açmışlarsa, ölen oğullarının kazancı da yüksek olduğu için, oldukça yüklü miktarlarda destek tazminatına hükmedilecektir.

Şimdi bu örneği tersine çevirelim: Oğul sigortalı işçidir ve iş kazasında ölmüştür. Baba sigorta emeklisidir. Anne de sigortalı bir işte çalışmaktadır. Sonuç: Bu kişiler, (işveren veya üçüncü kişi yüzde yüz kusurlu olsalar bile) destek tazminatı alamayacaklardır. Bu kadarı da olmaz demelisiniz. Yüksek sesle yargının yanlış yaptığını söylemelisiniz.

3- Yanlış ve haksız uygulamalara ilişkin Özel Daire kararları

Yapılan haksızlığa ilişkin Özel Daire kararlarından örnekler verelim:

Dava, davacıların sigortalı iken iş kazası sonucu ölen oğullarından dolayı tazminat istemine ilişkindir. Davanın niteliği göz önünde tutularak öncelikle Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından gelir bağlanıp bağlanmayacağı kesin olarak saptanmalı; hak sahiplerine gelir bağlanması halinde, destekten yoksun kalma tazminatı isteme haklarının bulunduğu; aksi halde bu nitelikte bir haklarının olamayacağı kabul olunmalıdır.

21.HD.12.02.2009, E.2008/8348 - K.2009/1968

Davacı babanın emekli aylığı alması nedeniyle destekten yoksun kalmasına ilişkin talebin reddi doğrudur.

21.HD. 23.03.2006, E.2006/105 - K.2006/2694

Sigortalının ölümü halinde annesine gelir bağlanabilmesi için, annesinin sosyal güvenlik kurumlarından birine tabi çalışmasının olmaması veya buralardan her ne ad altında

olursa olsun gelir ya da aylık almaması gerekir. Somut olayda, **davacı anneye emekli maaşı aldığından** bahisle kurumca gelir bağlanmadığı dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca da **davacı annenin maddi tazminata hak kazanamayacağı** gözardı edilerek maddi tazminata yönelik davanın reddi yerine yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

21.HD.09.11.2004, E.2004/8605 - K.2004/9466

Hak sahibi olan ana ve babanın SSK'ya aylık bağlanması için başvurup başvurmadıkları araştırılmalı, başvurmamış iseler başvuruları sağlanmalı, gerekirse 506 sayılı yasanın 69. maddesi çerçevesinde davacı ana ve babaya sosyal Sigortalar Kurumu'na dava açmaları için süre verilmelidir. Somut olayda, hak sahibi ana ve baba yönünden yukarıda açıklanan doğrultuda inceleme ve araştırma yapılmadan hüküm kurulması hatalıdır.

21.HD.10.10.2005, E.2005/8163 K.2005/9062

506 Sayılı Yasanın 24. maddenin öngördüğü koşulların oluşmadığının saptanması durumunda; **hak sahibine gelir bağlanmayacağı, giderek hak sahibinin, destekten yoksun kalma tazminat isteme hakkına sahip olmayacağı** açık-seçiktir. Somut olayda, hak sahibi anne ve baba yönünden açıklanan doğrultuda, inceleme ve araştırma yapılması gerekir. 21.HD.06.11.2003, E.2003/8772 K.2003/9009

4- Bir karşıoy yazısı

Özel Daire'nin kararlarından biri, Hukuk Genel Kurulu'na gitmiş; (ne yazık ki) Kurula katılanların (iki duyarlı üye dışında) çoğunluğu konunun farkında olmamışlar; böylece HGK 06.10.2004 gün E.2004/21-445 K.2004/487 sayılı kararıyla Özel Daire kararı yerinde bulunmuştur..

Bu karara karşı çıkan iki üyenin "**karşıoy**" yazıları şöyledir:

"Dava, iş kazası nedeniyle ölen işçinin anne ve babasının, işveren ve olay nedeniyle sorumlu olan kişiler aleyhine açtıkları destekten yoksun kalma ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

Mahkemece, **maddi tazminat isteminin ölen işçinin anne ve babası olan davacılar bakımından sözü geçen davacıların SSK yönünden hak sahibi olmamaları nedeniyle reddine karar verilmiştir.**

Yüksek Özel Daire bozma kararında aynen "Davanın niteliği gözönünde tutularak öncelikle hak sahiplerine SSK tarafından iş kazası nedeniyle gelir bağlayıp bağlanmadığının araştırılması, gelir bağlanmış ise bildirilen miktarın tazminattan düşülmesi, gelir bağlanmamış ise bu yön hak sahibinin tazminat hakkını doğrudan etkileyeceğinden hak sahibine gelir bağlanması için SSK'na başvurusu, giderek SSK. aleyhine dava açması için önel verilmesinde ve verilen önelin sonucuna göre karar verilmesinde yasal zorunluluk olduğu açıktır. Başka bir anlatımla hak sahibi tarafından kurum aleyhine açılan davada 506 sayılı Yasa'nın 24 ncü maddenin öngördüğü koşulları oluşmadığının saptanması durumunda, hak sahibine gelir bağlanmayacağı giderek hak sahibini, destekten yoksun kalma tazminat isteme hakkına sahip olmayacağı açık seçiktir. Somut olayda, hak sahibi anne ve baba yönünden yukarıda açıklanan doğrultuda inceleme ve araştırma yapılmadığı ortadadır." gerekçesiyle hükmü bozmuştur.

Bu ifadeden anlaşılacağı gibi, hem yerel mahkeme hem de Yüksek Özel Daire iş kazası nedeniyle işveren ve diğer sorumlulardan maddi tazminat istenebilmesi için 506 sayılı Yasa'nın 24 ncü maddesindeki koşulların oluşması gerektiğini kabul etmişlerdir.

Her ne kadar hükmedilmesi gereken destekten yoksun kalma tazminatından mahsup yapılacak tutarın tespiti bakımından, SSK tarafından bağlanacak gelir yönünden bir belirleme yapılması gerektiğinden, kararı davacı hak sahibinin gelir bağlanması için SSK'na başvurusu veya dava açması için önel verilmesi ile ilgili bozma gerekçesi yerinde ise de, işverenin gözetme borcuna aykırı davranması sonucunda iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına

tutulan işçinin ölümü halinde desteğinden yoksun kalanların BK.nun 45 ve genel hükümlere göre tazminat talebinde bulunulabileceği, bu konu uygulama ve doktrinde de böyle kabul edildiğinden (Bkz.Prof.Dr.Sarper Süzek, İş Hukuku, İst. Eylül-2002) destekten yoksun kalma tazminatına hak kazanılabilmesi için 506 sayılı SSK.nun 24 ncü maddesinde öngörülen koşulların oluşması gereğine değinen Özel Daire bozma ilamı gerekçesi ve aynı yoldaki sayın genel kurul çoğunluğunun görüşüne katılmıyoruz.

(İşıl Ulaş (11.HD.Başkanı), Ahmet Özgan (11.HD.Üyesi)

5- Ana babanın destek tazminatına ilişkin Yerleşik ve doğru kararlar

İş kazası ve meslek hastalıklarını inceleyen Özel Daire'nin yukarıda açıklanan yanlış kararlarına karşılık, Yargıtay'ın yerleşik kararlarına göre:

a) Ana babanın varlıklı olmaları ve gelirlerinin pek fazla olması, ölen çocuklarından destek tazminatı istemelerine engel değildir.

b) Gelecekleri, müesseselerce (Sosyal Güvenlik Kurumlarınca) garanti altına alınmış olsa bile, bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri, çocuklarına muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez.

c) Normal geçimini sağlayan bir kimsenin bir yakınına kaybetmesinden doğan destekten yoksun kalma tazminatı isteyemeyeceğinin kabulü, Borçlar Kanunu'nun 45 inci maddesi 2 inci fıkrası hükmünün amacına aykırı düşer.

d) Destekten yoksun kalma yalnız parasal yardım olarak düşünülemez. Evladın bayram günlerinde anne ve babaya ziyareti ve evde ailesine yardımcı olması, her türlü hastalık ve sair sıkıntılarında yardıma koşma görevi maddi desteğin kapsamında değerlendirilmelidir. Bu durumda anılan davacıların destekten yoksun kalmadıklarından bahisle tazminat isteminin reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.

Yukarıda genel ilkelerini özetlediğimiz kararlardan örnekler aşağıdadır.

Ana babanın parasal durumları iyi olsa bile, ilerde birgün yardıma muhtaç olmayacaklarını önceden kestirmek olanaksız bulunmasına göre, ana ve baba için ölen çocukları bakımından destekten yoksun kalma tazminatına karar vermek gerekir.

Davacılar, trafik kazasında ölen oğullarının farazi desteğinden yoksun kaldıklarından bahisle, BK'nun 45/2 maddesi uyarınca maddi tazminat isteminde bulunmuşlardır. Mahkemece, anne ve babanın maddi durumlarının iyi olması nedeniyle ölen çocuklarının desteğine muhtaç olmayacakları düşüncesiyle bu istek reddedilmiştir. Ancak, destekten yoksun kalma nedeniyle tazminat isteyen anne ve babanın maddi durumları ne derece iyi olursa olsun, bir gün zarurete düşmeyeceklerini ve ölenin yardımına muhtaç olmayacaklarını önceden kestirmek ve bu konuda kesin yargıya varmak mümkün değildir. Ölenin farazi desteğinden yoksun kaldıklarını iddia eden davacıların, ilerde ölenin maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü hayatın olağan akışına, Türk örf, âdet ve geleneklerine uygun düşüğüünün kabulü gerekir. Nitekim, bilirkişi de bu olguları düşünerek farazi destekliğin ne miktar olabileceğinin hesaplamasını yapmıştır.

O halde, mahkemenin yukarıda açıklanan ilkeleri gözönünde tutarak, davacıların farazi destek isteklerinin, bilirkişi raporunda hesap edildiği miktarda ve HUMK. nun 74 üncü maddesi gözönünde tutularak hüküm altına alınması gerekirken, aksine düşüncelerle yazılı biçimde karar oluşturulması usul ve yasaya aykırıdır.

19.HD.22.12.1995, E. 7680 - K.11614)

Ölenin yakınlarının varlıklı kimseler olmaları, destekten yoksun kalma tazminatı istemelerine engel değildir.

Davacıların maddi durumlarının ve gelirlerinin pek fazla ve yeterli derecede bulunması ve ölenin gelir ve yardımına muhtaç olmamaları, destekten yoksun kalma tazminatı istemelerine engel değildir. Nitekim destekten yoksun kalma, yalnız parasal yardım olarak düşünülemez. **Evladın evde ailesine yardımcı olması, her türlü hastalık ve sıkıntılarında yardıma koşması maddi desteğin kapsamında kabul edilmelidir.**

19.HD.06.10.1992, 2629-4737 (YKD.1993/2-249)

Ana baba, ihtiyaçları olmasa dahi destek tazminatı isteyebilirler.

Ana ve babanın ihtiyaçları olmasa dahi, evladın onlara yardım etmesi, yaşamın alışılmış gereklerine göre doğal ve ahlaki bir ödevdir. Bu yardımın mutlaka geçimlerini sağlamaya yönelik olması da gerekmez. Yoksun kalınan yardım miktarının belirlenmesinde, davacıların yalnız içinde buldukları hayat standardına göre değil, yardım yapacak olanın kazancının artması ve ödeme olanağının fazlalaşması unsurları da dikkate alınmalıdır.

11.HD.18.05.1974, 1820-1686 (YKD.1975/12-53)

Destekten yoksun kalma tazminatına hükmedebilmek için, davacının yardıma muhtaç durumda olması şart değildir.

Zengin bir kimseye, örneğin, oğlunun belli zamanlarda verdiği veya ilerde vermesi olası yardımlardan, hatta olağan hediyelerden yoksun kalması dahi bir zarar oluşturur. Geçim sıkıntısı olmayan bir kimsenin, bir yakınını kaybetmesinden dolayı destekten yoksun kalma tazminatı isteyemeyeceğinin kabulü, Borçlar Kanunu'nun 45'inci maddesi 2'nci fıkrası hükmünün amacına aykırı düşer.

11.HD.06.12.1974, 3301-3477 (YKD.1976/3-346)

Ana babanın maddi durumları iyi olsa bile, ilerde çocuklarının maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü, hayatın olağan akışına uygun olur.

Ana ve babanın çocukları kaç tane olursa olsun, maddi durumları ne derecede bulunursa bulunsun, hatta gelecekları, müesseselerce garanti altına alınmış bile olsa, bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri, çocuklarına muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez. Fakat onların ileride çocuklarının maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü, hayatın olağan akışına uygun olur. O halde küçük yaşta ölen çocuk dahi, ana - babasının farazi (varsayım) bir desteği olarak kabul edilmelidir.

HGK.17.10.1973, 899 -798

Anne ve babanın varlıklı olmaları destek tazminatı istemelerine engel değildir.

Destekten yoksun kalma yalnız parasal yardım olarak düşünülemez. Evlâdın evde ailesine yardımcı olması, her türlü hastalık ve sair sıkıntılarında yardıma koşması maddi desteklik kapsamında değerlendirilmelidir

Anne ve babanın maddi durumlarının iyi ve gelirlerinin fazla olması ve ölenin gelir ve yardımına muhtaç olmamaları anılan davacıların destekten yoksun kalma tazminatı talep etmelerine engel değildir. Nitekim destekten yoksun kalma yalnız parasal yardım olarak düşünülemez. Evladın bayram günlerinde anne ve babaya ziyareti ve evde ailesine yardımcı olması, **her türlü hastalık ve sair sıkıntılarında yardıma koşma görevi** maddi desteğin kapsamında değerlendirilmelidir. Bu durumda anılan davacıların destekten yoksun kalmadıklarından bahisle tazminat talebinin reddine karar verilmiş olması doğru görülmemiştir.

11.HD.11.10.2005, E.2004/10735 – K.2005/9566)

Anne ve babanın varlıklı olmaları çocukların desteğine ihtiyaç duymadıkları veya ileride duymayacakları sonucunu da doğurmaz. Davacıların çocuklarının ölümüyle destekten yoksun kaldıklarının kabulü gerekir.

Davacılar çocukları Şebnem'in ölümü nedeniyle destek tazminatı da istemişlerdir. Genel yaşam deneyimleri ve hayatın olağan akışı yetişkin bir insanın anne ve babasına her halükarda ve belirli bir düzeyde destek olacağını gösterir. Bu desteğin miktarı tarafların yaşam düzeyi, sağlık, sosyal ve ekonomik durumları ile orantılı olarak değişebilir de çocuğun hiç destek olmayacağı kabul edilemez. Zira destek mutlaka para veya maddi katkı şeklinde olmayabilir. Bunun dışında çeşitli hizmet ve yardımlarla da destek olunabilir. Anne ve babanın varlıklı olmaları çocukların desteğine ihtiyaç duymadıkları veya ileride duymayacakları sonucunu da doğurmaz. Davacıların çocukları Şebnem'in ölümüyle destekten yoksun kaldıklarının kabulü gerekir.

4.HD.01.04.2003, E.2002/13497 - K.2003/3904

Anne ve babanın varlıklı olmaları çocukların desteğine ihtiyaç duymadıkları veya ileride duymayacakları sonucunu da doğurmaz.

Desteklik mutlaka para veya maddi katkı şeklinde olmaz. Yardım ve hizmet ederek de destek olunabilir.

Dava, trafik kazasından kaynaklanan desteğin ölümü nedeniyle tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece istem kısmen kabul edilmiş; karar tarafların temyizi üzerine dairece onanmıştır. Bu defa, davacıların ve davalıların karar düzeltme istemleri üzerine dosya yeniden incelenmiştir.

Davacı, ölenin babası olarak, desteği oğlunun ölümünden dolayı destekten yoksun kalma tazminatı istemiştir. Mahkemece, davacı babanın çalışıp gelir elde ettiğinden dolayı destekten yoksun kalma tazminatı istemi reddedilmiştir. Ölen, olay tarihinde 17 yaşındadır. Genel yaşam deneyimleri ve hayatın olağan akışı, yetişkin bir insanın anne ve babasına her halükarda ve belirli bir düzeyde destek olacağını gösterir. Bu desteğin miktarı, tarafların yaşam düzeyi, sağlık, sosyal ve ekonomik durumları ile orantılı olarak miktar bakımından değişebilir de çocuğun hiç destek olamayacağı kabul edilemez. Zira, destek mutlaka para veya maddi katkı şeklinde olmayabilir. Bunun dışında çeşitli hizmet ve yardımlar ile de destek olunabilir. Anne ve babanın varlıklı olmaları çocukların desteğine ihtiyaç duymadıkları veya ileride duymayacakları sonucunu da doğurmaz. Tüm bu nedenlerle, davacı baba çalışıp gelir elde ediyor olsa bile destek tazminatı verilmesi gerekir. Mahkemenin bu yönü gözetmemesi kararın davacı yararına bozulmasını gerektirirse de, karar onanmış bulunduğundan davacının karar düzeltme istemi HUMK'nın 440-442. maddeleri uyarınca kabul edilmeli, onama kararı kaldırılmalı ve karar gösterilen nedenlerle bozulmalıdır.

4.HD.29.11.2007, E.2007/13191 - K.2007/15103

Davacıların zengin olmaları, ileride bakıma muhtaç duruma düşmeyeceklerinin kanıtı olamaz.

Destekten yoksun kalma nedeniyle tazminat isteyenlerin maddi durumları ne derece iyi durumda bulunursa bulunsun, bir gün zarurete düşüp düşmeyeceklerini ve ölenin yardımına muhtaç olup olmayacaklarını önceden kestirmek ve bu konuda kesin yargıya varmak mümkün değildir. Destekten yoksun kaldıklarını iddia edenlerin ileride ölenin maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü hayatın olağan akışına uygun düşer.

HGK.12.12.1989, E.1989/11-1233 - K.1989/2757

Ana ve babanın çocukları kaç tane olursa olsun, maddi durumları ne derecede bulunursa bulunsun, hatta geleceklere, müesseselerce (sosyal güvenlik kurumlarınca) garanti altına alınmış bile, bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri, çocuklarına muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez.

Ölüm meydana gelmese idi, yakın veya uzak bir süre içinde ölenin yardımından faydalanması kuvvetle muhtemel bulunan kimselerin de maddi tazminat isteyebileceğini kabul etmek gerekir.

Desteğin, sahip bulunduğu veya sahip olacağı mali imkanlarıyla, destekten yoksun kalana sağlığında temin ettiği veya edeceği; farazi desteğin ise gelecekte sağlayabileceği yardımlar göz önünde bulundurulmalıdır. Zararı oluşturan bu yardımların tespitinde, belli zamanlarda verilen veya ileride verilmesi muhakkak olan mutad hediyeleri ve "hizmet" şeklinde yapılan yardımları da dikkate almak lazımdır. Desteğin yardımının yalnız parasal nitelikte bulunmasında zorunluk yoktur. Çünkü, ölenin hizmet edebilme güç ve kabiliyeti de para ile ifadesi mümkün olan bir mali imkan teşkil eder.

Ana ve babanın çocukları kaç tane olursa olsun, maddi durumları ne derecede bulunursa bulunsun, hatta geleceklere, müesseselerce (sosyal güvenlik kurumlarınca) garanti altına alınmış bile, bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri, çocuklarına muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez. Fakat onların ileride çocuklarının maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü, hayatın olağan akışına uygun düşer.(HGK..17.10.1973 gün, E.899)

Babanın yaşlılığında sanatını icra edememesi halinde ve ev kadını olan annenin de kocasının ölümünden sonra zarurete düşebilecekleri ihtimali, çocukların ana ve babalarına yardım hususundaki Türk örf ve gelenekleri de dikkate alınmadan istemin bütünüyle reddine karar verilmiş olmasında isabet bulunmamaktadır.

4.HD.20.03.1986, E.1986/1585 - K.1986/2553

6- İşçinin ana ve babasının tazminat hakları için yapılması gerekenler

Yukardan beri yaptığımız açıklamalarla, somut örneklerle, yasalardaki hükümlerle ve Yargıtay'ın olumlu kararlarıyla haksız ve yanlış uygulamayı göstermeye çalıştık. Bütün bunlardan sonuçlar çıkararak, iş kazasında ölen sigortalı işçinin desteğinden yoksun kalan ana ve babasının açtıkları maddi tazminat davasının nasıl hükme bağlanması gerektiğine ilişkin ilkeleri ortaya koyalım:

a) **Destekten yoksun kalma tazminatı Borçlar Kanunu'nda yer almış olup, bunun Sosyal Güvenlik Yasalarıyla ilişkilendirilmesi yanlıştır. Kurum tarafından ana babaya gelir bağlanmamış olması, destek tazminatı isteğinin reddini gerektirmemeli; bu uygulama, zarar sorumlularını tazminat ödemekten kurtarma sonucu doğurmamalıdır.**

b) **Ana ve baba sigortalı bir işte çalışıyor olsalar veya sigorta emeklisi bulunsalar dahi, onlara yasadaki hükümler yüzünden gelir bağlanmamış olması, oğullarının ölümü nedeniyle destek tazminatı isteme hakkını ortadan kaldıramaz, kaldırmamalıdır. Böyle bir uygulama, Borçlar Kanunu'ndaki haksız eylem sorumlularından tazminat isteme hakkına, Anayasa'nın eşitlik ilkesine ve insan haklarına aykırıdır.**

c) **Nasıl ki, iş kazası sayılmayan herhangi bir haksız eylem sonucu ölen kişinin varlıklı ana ve babası destek tazminatı alabiliyorlarsa, aynı haklara sahip olan, olması gereken sigortalı işçinin yoksul ana ve babası da yanlış, acımasız, akıl ve mantık dışı, tümüyle hukuka aykırı uygulamalarla bu haktan yoksun bırakılmamalıdır.**

d) 6098 sayılı yeni Borçlar Yasasının 55.maddesine aykırı olan 5510 sayılı Yasa'nın 34/d maddesi değiştirilmeli veya maddeye açıklık getirilerek, gelir bağlama hükümlerinin destek tazminatı istemiyle bir ilişkisi bulunmadığı yönünde açıklama konulmalıdır.

e) Gene 6098 sayılı yeni Borçlar Kanunu'nun 55.maddesine aykırı olan 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu'ndaki "zorunlu sigortalarla" ilgili hükümler yasadın çıkarılmalı; özellikle yeni yasanın 1484.maddesi 3.fıkrası tümüyle iptal edilmelidir. Çünkü:

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 55.maddesi 1.1ıkrasındaki "Destekten yoksun kalma zararları ile bedensel zararlar, bu Kanun hükümlerine ve sorumluluk hukuku ilkelerine göre hesaplanır. Kısmen veya tamamen rücu edilemeyen sosyal güvenlik ödemeleri ile ifa amacını taşımayan ödemeler, bu tür zararların belirlenmesinde gözetilemez; zarar ve tazminattan indirilemez. Hesaplanan tazminat, miktar esas alınarak hakkaniyet düşüncesi ile artırılmaz veya azaltılamaz" hükmü ile

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1484.maddesi 3.fıkrasındaki "Zarar, sosyal güvenlik kurumları tarafından karşılandığı ölçüde sigortacının sorumluluğu sona erer" hükmü birbiriyle çelişmekte; yeni Ticaret Yasasına (her nasılsa sokuşturulan) bu hükümle, TBK.55.maddesinin (bir ölçüde) etkisiz kılınmaya çalışıldığı kuşkusunda haklılık payı olduğu söylenebilmektedir.

Şimdiden haber verelim ki, trafik kazaları nedeniyle açılan davalarda, sigorta şirketlerinin vekilleri, ısrarla Sosyal Güvenlik Kurumundan gelir bağlanıp bağlanmadığının araştırılmasını isteyerek davaların gereksiz yere uzamasına neden olmaktadır. Oysa buna hiç gerek yoktur. Çünkü 2918 sayılı KTK'nun ve 4925 sayılı Taşıma Kanunu'nun zorunlu sigortalarla ilgili hükümleri özel hükümler olup, **özel hükümlerin öncelikle uygulanması** gerekmektedir.

Nitekim, Sosyal Güvenlik Kurumu rücu davalarını inceleyen Yargıtay 10.Hukuk Dairesi "**asıl haksahipleri sigorta tazminatını almışlarsa Kurum'un sigorta şirketine karşı açtığı rücu davası reddedilmelidir**" biçiminde kararlar vermektedir. Bu kararlardan ikisinin özeti aşağıdadır:

Police limitini hak sahiplerine ödeyen sigortacı, Kurum'un rücu alacağından sorumlu tutulamaz.

Kurum tarafından açılan rücu davasında, davalı sigorta şirketinin sigorta poliçesindeki limiti, **rücu davasının açılmasından önce hak sahiplerine ödediğinin anlaşılması karşısında, mahkemece, sigorta şirketi hakkındaki davanın reddine karar verilmesi gerekirken** yanlış değerlendirme sonucu yazılı biçimde rücu alacağından sorumluluğuna hükmedilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Davacı, **trafik iş kazasında ölen sigortalı işçinin haksahiplerine yapılan harcamalar üzerine uğranılan Kurum zararının rücu ödemişliğini istemiştir.** Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde isteği hüküm altına almıştır.

Davaya konu rücu alacağından davalı kusurlu sürücü yanında kazaya karışan ve davalı sürücünün kullandığı aracı sigortalayan olarak davalı sigorta şirketinden de tahsili istenmiş ise de, dosya içeriğinde mevcut bilgi ve belgelerden **davalı sigorta şirketinin sigorta poliçesindeki limiti işbu rücu davasının açılmasından önce hak sahiplerine ödediğinin anlaşılması karşısında; mahkemece, sigorta şirketi hakkındaki davanın reddine karar verilmesi gerekirken** yanlış değerlendirme sonucu yazılı biçimde rücu alacağından sorumluluğuna hükmedilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

10.HD.01.0.2003, E.2003/3030 - K.2003/3939

Haksahiplerine tazminat ödeyen sigorta şirketi, Kurum'un rücu alacağından sorumlu tutulamaz.

Davacı, trafik iş kazası sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine bağlanan peşin değerli gelirler ile yapılan harcama ve ödemeler nedeniyle uğranılan Kurum zararının rücu ödemişliğini istemiş olup, davalı sigorta şirketinin, zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamında trafik sigorta poliçesinde kişi başına bedeni zarar limitinin dava tarihinden önce hak sahiplerine ödendiği yönündeki savunması yönteminde araştırılmaksızın, mahkemece

eksik inceleme ile rücu alacağının yazılı şekilde hüküm altına alınması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

10.HD.31.3.2005, E.2005/866 - K.2005/3453

www.TazminatHukuku.com * celikahmetcelik@ttmail.com

www.TazminatHukuku.com